

DET UMULIGE GÅR AN

Britisk/tysk samarbeide i 1945 avverget hungersnød i Nederland

Av P.O. Storlid

Med varierende treffsikkerhet sammenlignes ofte dagens forhold i Bosnia-Herzegovina med hendelser under Annen Verdenskrig. Både fredsmegler Stoltenberg og andre ville i den foreliggende situasjon utvilsomt kunne ha nytte av en viss erfaring med humanitær hjelp fra den tid. Uvisst av hvilken grunn er den hittil ikke observert inn tatt i sammenligningsrekken. Det gjelder forholdene i Nederland i de siste krigsuker.

Krigsoperasjonene med den allierte fremrykning hadde avskåret store befolkningsentra som Amsterdam, Rotterdam o.fl. fra deres naturlige oppland og matforsyningsgrunnlag. Streik ved de nederlandske jernbaner gjorde at heller ikke forsyninger fra Tyskland kom inn. Etter den fullstendige avskjæring av området holdt av tyske styrker ble situasjonen desperat. Hungersnød truet, og var stedvis et faktum. På den annen side av frontlinjen fantes riktig nok store forråd av mat innkjøpt av dronning Wilhelmina for fordeling i nødsområdene. Men de tyske styrker sto fast i sin nederlandske bastion og avviste oppfordringer om kapitulasjon.

I denne situasjon ble opptatt forhandlinger mellom på den ene side den britiske overkommando og Nederlands prins Bernhard og på den annen Reichskommissar Dr. Seyss-Inquart og generalfeltmarskalk v. Blaskowitz. Man ble enige om en ordning for hjelp til den nederlandske befolkning som fungerte slik:

Enheter fra Royal Air Force fløy i lav høyde inn "slipp" til

omforente områder, som ble sikret av tyske mannskaper. For å hindre enhver plyndring eller annen uregelmessighet var disse underlagt "Verschärftes Militärstrafgerecht". Wehrmacht-kjøretøyer tok seg delvis av den videre transport, men fordelingen var helt overlatt sivile nederlandske myndigheter. Direkte samband mellom de tyske og allierte kommandoer fikk det hele til å fungere slik at ingen uønskede episoder inntraff. Ingen av partene hadde klagemål mot den annen for brudd på overenskomsten eller misbruk av ordningen.

Ordningen ble utvidet til å omfatte lastebilkolonner. Havarerte allierte kjøretøyer ble tatt hånd om av tysk personell ved Wehrmacht-verksteder. Kom de ikke avgårde og gjennom frontlinjen innen den fastsatte våpenhviletid, ble de med sitt allierte personell værende igjen til neste dags "fredede" periode. Minesperringer o.l. var på forhånd ryddet vekk av tysk personell.

Den 1. mai 1945 løp også fartøyer fra Royal Navy, lastet med forsyninger til sivilbefolkningen, inn på Rotterdams havn. Kriegsmarine hadde sveipet "minerenner" for trygg passasje, og lot sine egne losere ta de britiske fartøyer ut og inn. Heller ikke denne sjøverts transport-like lite som den over land - ble hindret eller vanskeliggjort av misforståelser eller uregelmert opptreden fra noen av partenes side.

Hverken plyndring, tyveri, våpensmugling eller andre former for uregelmessigheter forstyrrer dette bilde av eksemplarisk holdning til spørsmålet

om hjelp til en nødlidende sivilbefolkning.

Som man ser, er slike problemer langt fra uløselige. Man kan bare følge den tysk-allierte modell, og for å spare tid burde meglerstaben anfordre kopier av hithørende avtaler, rapporter osv. fra tyske, britiske og nederlandske arkiver. Stort utbytte av slike vil også journalister og pressekommentatorer m.v. kunne ha.

Med en godvilje lik den tyskerne viste i Nederland vil serberne straks se at en slik ordning kan og bør gjennomføres. Man kan heller ikke tvile på at pressen og andre nyhetsformidlere vil se det som en kjær plikt i opplysningens og humanitetens tjeneste å utbre kunnskapen om den her kort skisserte hendelse i 1945. Utbredelsen av denne kunnskap vil utvilsomt øke opinionspresset mot gjenstridige politikere og militære på Balkan, og derigjennom styrke fredsmegler Stoltenbergs stilling overfor disse. Fremfor noen vil derfor utvilsomt nettopp norsk presse se en stor oppgave her.

FRONTKJEMPERNE OG FINNLAND

Av Arnfinn Vik

Dette innlegg ble holdt ved presentasjonen av Sverre T. Arnebergs bok "Tragedie i Karelen":

Vi kalles frontkjemper. Vi er en egen gruppe nasjonalsinnede, innsatsvillige menn. I en vanskelig tid for landet ville vi, uten hensyn til oss selv og våre liv, markere nasjonal forsvars vilje. Målet var å gjennvinne landets frihet og selvstendighet. Vi er lut lei av å få slengt etter oss at vi kjempet for Hitler og tyske interesser.

Ingen jeg kjente den gang eller har lært å kjenne siden, har vist tendenser i den retning. Sjøkaneringen gir inntrykk av et umettelig behov for sydebukker når slike beskyldninger til stadighet må gjentas. Var ikke den norske innsatsen på andre fronter heroisk nok til at man kunne anerkjenne andres motiver og handlinger selv om de ikke var helt på linje med deres egne? På vår side har vi aldri hatt vanskeligheter med fullt ut å anerkjenne aktive norske soldater på

alliert side. Mange frontkjemper hadde sine første kamperfaringer fra krigen i Norge i april dagene og utover. Iså måte lå vi prosentvis godt over gjennomsnittet av den kampdyktige befolkningen. Vi ser da bort fra dem som i 1940 var for unge, og som senere under krigen, kanskje som 16-17 åringer fikk sin ilddåp i øst. De hadde sett avisenes beretninger om falne ved fronten, de visste hva de begav seg ut på, og de holdt ut som tapre nordmenn selv etter at det gikk mot nederlag.

Det er helt usannsynlig at beveggrunnene kunne være så nedrige som dem vi ofte blir tillagt. Døende unge menn brukte sine siste krefter til hilsen hjem. Her fantes verken bedrag eller svik, bare håp om at innsatsen hadde sikret frihet og selvstendighet for fedrelandet.

Som unge ble vi kastet ut i en håpløs krig den 9. april. Vi var med de minimale midlene dømt til å tape. Flere av oss hadde nettopp også tapt en annen krig, finnenes vinterkrig. Vi så på den som vår egen. Det skandinaviske
(Forts. side 7)

Aftenposten og konservative verdier

Av Frederik Skaubo

Aftenposten har vært en kjærkommen kilde og inspirator for innsendere og lederskribenter i F&L i mange år. Kronikker, nyhetsstoff og ikke minst redaktørers og petit-journalisters kommentarer til livets mange gående tildragelser har fanget våre kritiske blikk.

Hvorfor akkurat Aftenposten. Jo, fordi den så sjelden innfrir forventningene vi bør kunne ha til en konservativ avis. Når vi skriver konservativ, er det i ordets hevdvundne betydning i norsk politikk og kulturliv. Snart er det bare Knut Bøckmann og Kjell Hanssen som befinner seg på den bastionen. De kjemper til gjengjeld både språklig og ideologisk en tapper kamp for det jeg med hånd for munn og bortvendt blikk kaller norske (nasjonale, hysj), konservative verdier.

Bortsett fra høstflommen av bokanmeldelser hvor jo forfatter og forlag legger løypen, så er A-postens rocke- og popkonserteranmeldelser og anmeldelse

av helt ekstreme kunstutstillinger det som fyller kultursidene. Nyhetene vinkles mere og mere etter "bulevard" avisenes mål, og lesere spør om store deler av Europa har fornyet sine jerntepper. Er det bare kanoenenes og gammelkommunistenes tale som slår igjennom? Halvor Tjønn og Jan E. Hansen gir vi forresten ståkarakter uten at det bør være belastende. Stilsikkert og velfundert i reportasjer og kronikker gir de uttrykk for meninger vi ofte ikke er felleles om, men som vi oftest respekterer. Konservativ presseetikk av godt merke.

Et forhold man redaksjonelt i A-posten har latt i det dypeste mørke, er vår fatale fremmedpolitikk. - I allfall er de kritiske røster som burde ha hevet seg fra hold som skulle stå vår kultur og våre nasjonale (unnskyld) tradisjoner bi, særdeles dempet. Onsdag 29. september må imidlertid forsidenes overskriftforfatter ha "sporet av". Innvandrere gir Husbanken tap, står det. Rett og slett. 400 millioner

bare i år!

Det henvises til side 23. Der er overskriften: Boligfiasko truer Husbanken. I artikkelen (av Per Ivar Sandvik) fremgår det at Stortingets pålegg om at Husbanken skulle overta SIFBO (Selskapet for innvandrere- og flyktningeboliger), er den vesentligste årsaken. Dette klientellets betalingsevne står ikke i noe forhold til bokostnadene. Tapene er etter hvert i milliardklassen, og jeg har mistanke om at de er søkt skjult for den alminnelige kvinne og mann, ved først å gjemme det i Husbankens regnskap og der nest i kommunenes idet de står for kjøp av de fleste (og dyreste) boligene som Husbanken nå må selge med tap. Det er en situasjon som mange nordmenn har vært i i den senere tid uten å kunne overlata tapene til stat, Husbank eller kommune. Det er med vantro glede jeg leser artikkelen. Selvfølgelig ikke glede over den økonomiske fiasko, men over det forunderlige fak-
(Forts. side 7)

Advarslene manglet ikke

Våre gamle og nye marxister er for tiden travelt opptatt med å male sin fortid rosa. Dette gjør de ved å kalle de kommunistiske uhyrlighetene fascistiske eller nazistiske.

De må så gjerne fremstå rosa, men vi "kjenner lusa på gangen" og har gjort det lenge. Vi unner oss derfor å gjengi Stortingstidendes referat av Quislings knallharde oppgjør med marxistene og deres klakkører i Stortinget i 1932. Han var da forsvarsminister i Hundseid-regjeringen. (Se side 6)

BLIKK PÅ VERDEN

Av Arbiter

De røde dukker opp igjen

Kommunismen er ikke død, sier Solsjenitsyn, og det har han dessverre rett i. Den siste bekreftelse på det fikk vi ved de polske valgene for en tid siden. Der gikk kommunistene, lett kamuflert som sosialdemokrater, meget betydelig frem.

Det katastrofale er at ingen i de gamle kommunistlandene vet hvordan de skal organisere et politisk og økonomisk fritt samfunn. I virkeligheten hersker det langt på vei anarki i mange av disse landene. Store deler av befolkningen lider direkte nød samtidig som andre er i stand til å berike seg, ofte ved sterkt forkastelige metoder. Det gir kommunistene store muligheter. "Der kan dere se!" kan de røde triumferende si. "Det var da mye bedre da vi styrte." Og det høster de gevinst på. Det kan jo vanskelig forlanges at folk flest der øst skal innse at den nåværende tilstand er en direkte følge av kommunistenes vanstyre.

Finnes det noen vei ut av dette? Det er klart at de vestlige regjeringer langt villigere bør stille opp med økonomisk støtte enn de hittil har gjort. Det bør de gjøre av ren og skjær egeninteresse, for ustabile samfunn i øst er noe vi i lengden ikke kan leve med. Så vidt forskjellige forhold på hver side av en strek tvers gjennom Europa vil måtte føre til uro, folkeflytninger og konflikter. Til dette kommer faren for en ny kommunistisk trussel fra øst. Men det later til å være et langt lerret å bleke å få de vestlige regjeringer til å innse dette.

Men kanskje kan vi vanlige borgere gjøre noe. De fleste av oss er medlemmer av en eller flere organisasjoner. Om vi fikk disse organisasjoner til å innby kolleger fra østlige land til besøk her hos oss, ville vi kunne vise disse gjestene at anarki ikke er det eneste alternativ til kommunismen. Disse folkene kan så virke som surdeig i sine hjemland. De kan vekke håp, stimulere til tålmodighet og gi større pågangsmot.

Dumt av Kohl

Den tyske regjering har kommet med forslag om at de små EF-staters innflytelse skal reduseres. Den enkelte regjeringens vetorett ønskes fjernet, og det skal ikke lenger være selvsagt at alle medlemsstater skal være representert i kommisjonen. Særlig alvorlig er det at man vil oppheve vetoretten, for nettopp denne rett forteller at EF er hva det bør være, nemlig et intimt samarbeide mellom selvstendige, frie og likeverdige nasjoner.

Det er antagelig ingen stor risiko for at tyskerne skal få sitt forslag vedtatt. Det ser ut til at ikke tilstrekkelig mange støtter dem. Når forslaget likevel er blitt fremsatt på et tidspunkt da Norge, Sverige og Finnland forhandler om tilslutning til fellesskapet, kan man nesten være fristet til å tro at Kohl ønsker å skremme nye småstatsmedlemmer bort. Jeg har vanskelig for å tro at det kan være tilfelle. Tyskland har jo hittil tildels meget sterkt betonet at man ønsker Norden som medlemmer. Men hva nå forklaringen er, så er tyskernes fremstøt en usedvanlig stor dumhet.

Norske laurbær

Det er all grunn til å gratulere utenriksminister Holst og hans medarbeidere med suksessen som meglere i Midtøsten-konflikten. Man er kommet et godt stykke fremover, og det er en stor vinning at Arafat og hans PLO nå er nødt til å innstille terrorismen og gå over til vanlige diplomatiske metoder. Likevel er det langt igjen. Midtøsten vrirler av terroristorganisasjoner utenfor PLOs herredømme. Mange av dem, antagelig de fleste, har tilknytning til Iran og består av fanatiske muslimske fundamentalister. Den muslimske fundamentalismen er en voksende bølge i de arabiske områder. Den gjør bruk av metoder som er helt uantagelige i den vestlige verden og eier ikke normale moralske hemninger. Om den midlertidig stanses i et land, tyter den øyeblikkelig frem i et annet. I det hele tatt representerer den en av de alvorligste farer for den vestlige verden i årene fremover.

Tale til konfirmanten

Av E.L., Oslo

Som en av dine faddere vil jeg si noen ord i anledning denne for deg spesielle dag.

Våren er vel kanskje den vakreste tiden på året. Det livgivende lyset og det milde været vekker til live alt i naturen, og det gir en vakker ramme om en konfirmasjonsdag.

Selve "konfirmasjon" betyr "bekreftelse", og det som skjer ved den kirkelige konfirmasjon, er at konfirmanten bekrefter det løfte som foreldrene ga ved barnedåpen om barnets tilslutning til den kristne kirke.

Det er vel de færreste som tillegger konfirmasjonen samme betydning i dag som i våre besteforeldres tid. Da var konfirmasjonen en kunnskapsprøve av største betydning. Du har vel lest om dette i Bjørnstjerne Bjørnsons bondefortellinger. Slik er det ikke lenger, og det religiøse innholdet tillegges nok heller ikke samme betydning som før. Allikevel har tradisjonen med konfirmasjon i kirken sterke røtter.

Jeg forstår at du har vært inne på tanken om å gjennomgå den såkalte borgerlige konfirmasjon, og jeg går ut fra at du har hatt visse selvstendige tanker om dette.

Jeg var hele 17 år da jeg ble konfirmert en desemberdag. Enskjønt jeg hadde fått en kristen oppdragelse, fant jeg ut at liv og lære ikke alltid stemte overens i samfunn og kristenliv. De informasjoner som jeg fikk på skolen tilfredsstilte ikke alltid min nysgjerrighet. Da ble det til å oppsøke bibliotekene og på annen måte erverve seg ny viten. Jeg fant da etter hvert ut at følelse av moralsk forpliktelse og ansvar, som er all religions basis, var tilstede hos menneskene lenge før noen utvortes kirke eksisterte og vil være tilstede her på jorden lenge etter at de nåværende krikessamfunn har skiftet karakter og trosbegreper.

Blandt dem som satte sitt præg på min ungdomstid var mine to onkler, brødrene Alfred og Gjert som vokst opp i et dypt kristent hjem. Alfred begynte i 13-årsalderen å tolke enkelte av evangeliene på sin måte. Dette ble foreldrene så sinte over at de tok hans manuskripter og brennte dem opp. Dette medførte at Alfred etter hvert utviklet seg til fritenker. I sin lille bok som han kalte "Naturen vår herre og barnet det evige liv" uttrykker han seg slik: Vitenskapen dreier seg om hva vi vet, og religionen om hva vi tror. I siste instans avgjøres troen av den sunde fornuft - vår egen fornuft eller en annens, som vi måtte ha mere tillit til. Det er fornuften som bør avgjø-

re hvem vi skal tro, hva vi skal tro og hvorfor vi skal tro.

Gjert utviklet seg på en annen måte. Han ble som en oppstrammer innen kristenlivet i Norge. For ham var liv og lære ett. Han refset kirken og samfunnet for sin "dobbelte bunn" i mange saker. Med referanse til bibelen gikk han i 1930-årene til felts mot øvrigheten og forsvarte småkårsfolket i samfunnet, som ble utplyndret med skatter og avgifter som til slutt ofte endte i konkurs, slik at de måtte gå fra gård og grunn. Rettsak og fengselsstraff fulgte. Aldri har en fengselselle bugnet slik med blomster. For å komme ut av fengselet snarest mulig, valgte han i en periode å leve på vann og brød. Etter soning, ble det satt i gang en innsamling til ham, og skipsrederne i Bergen trådte til og ga ham og hans kone en gratis jordomseiling på en av deres båter.

Toppen Bech, en kjent og aktet kulturpersonlighet, uttalte nylig i et TV-program at hun ikke regnet seg som en kristen, dertil var kristendommen for belastet. Hun hadde antagelig lest om kirkenes fremferd gjennom tidende med ild og død mot annerledes troende.

RETTELSE:

"Elgvin uten nyanser"

skrev Balder i nr. 8. Dessverre ble det heller ingen slutt. Vi beklager! Her følger de tre siste avsnittene:

Videre skriver Dahl på samme side: "Både nattens arrestasjoner og oppsamlingen av jødene på Vipptangen den 26. november ved middagstid skjedde uten ministerpresidentens vitende."

Dahl nevner videre en rekke NS-folk som direkte protesterte mot deportasjonen, og at den alminnelige stemning i NS var uvilje mot behandlingen av jødene.

Elgvin nevner i sitt innlegg at det kom to protester fra kirkelig hold mot jødedeportasjonen. De ble lest opp i kirkene. Det interessante er at protestene er rettet mot Quisling, ikke mot tyskerne, som var de ansvarlige. Det er typisk for 'kirkefronten' at man utnyttet en slik situasjon til å angripe sin norske politiske motstander, enda de måtte vite at det ikke var der problemet lå. "Men jødepolitikken i Norge lå ikke i Nasjonal Samlings hender," skriver Dahl på side 369. Men som alltid var det viktig for de politiserende prelater å svarte Quisling og NS. Det var deres overordnede mål.

Her er det et mørkt kapittel i kirkenes historie. Vi leser om Spanias beryktede inkvisisjon, innstiftet i 1478 og først opphevet i 1834, altså for bare 160 år siden. Vi leser om flere hundre-tusener kvinner som ble brent levende på bålet som hekser. Vi leser om alle religions-krigene. Videre leser vi om den skjendige behandling av indianerne som nesten ble utryddet i kristendommens navn. Millioner av mennesker gikk til grunne. Ja, det finnes mange gruoppvek-kende og sjokkerende beretninger om kirkenes metoder opp gjennom århundreder for å skaffe seg mental og økonomisk makt over menneskene, for den organiserte religion har til alle tider vært forbundet med makt og politikk.

Virkelige kristne vil avsky alt som heter krig og avstå fra å undertrykke sine medmennesker. Som et lysende symbol på selvstendig tenkning fremstår Den hellige Frans av Assisi. Han ble av sin samtid dømt som kjeter for forbindelse med sin doktrine om "fattigdom i Kristus". Gjennom sin bønn og sine skrifter har han beriket kristenheten. Kristenlivet må som han prediker, starte og leves med hjertet for Gud er det innerste i et menneskes mest dyptfølte ønske.

Når vi leser Bibelen, må vi huske på at det er en orientalsk bok, og vi må ikke glemme at det neppe er en linje som ikke er poesi. Poesien taler aldri like ut, men med eksempler, symboler, den ynder det gåtefulle. Ingen hadde denne poetiske uttrykksmåte i høyere grad enn bibelens hovedperson, Jesus. Hans parabler er den høyeste poesi; og han benytter gjerne paradokser.

Jeg tror på en gudommelig realitet, en gudommelig kraft i universet.

Din mentalitet er din skjebne.

Det du sår, det skal du engang høste.

Sørg for at andre skal kunne takke deg, mer enn du dem.

Den tid skal komme, har engang Henrik Ibsen skrevet, da kunst, religion og vitenskap smelter sammen til en høyere enhet.

Lektor Rigmor Wig avslutter en av sine bøker med disse ord:

Den rene impuls kan vi ennå bare lenge etter i de neste 2000 år, om menneskeheten blir funnet verdig til å bestå så lenge:

Uselvisk menneskekjærlighet.

Sinnets sanne frigjøring.

Et universelt brorskap.

Medfølelse og tillit.

Forståelse.

Fred.

Dette var noen ord med på veien.

Fra Mormor og Morfar

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Tirsdag og onsdag kl. 11-15.
Telefon: 22 19 06 71 - (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 160,- (i omslag kr. 200,-, utland kr. 220,-).

Giro: Post 0808.51 64504. Bank 6063.0501248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.

Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.

Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG
ISBN 0802-9652

Vårt språk, vår grunnvoll

"Vi skal ta rotta på den drittsekken. Han skal ikke tro at vi ikke forlengst har fått finger'n ut. Vi lar oss ikke ta med buksa nede!" Denne friske ytring kan bli dagligtale i vårt Storting. Uttrykkene har fått aksept fra høyeste hold og fra NRK og andre riksdekkende media. Det er fortsatt en del mennesker over skolealder som er noe betenkt, men deres røst blir borte i et atskillig mer lydsterkt kor.

For språksvikene betyr det lite at deres liberale, "frigjorte" holdning betyr avsvemming og forsimpling. Derfor affiserer det dem heller ikke hvilken "rotte" det dreier seg om og hva fingeren skal ut av. Det "delikate" i situasjonen med den deplaserte buksen er vel heller ikke avskrekkende.

I nr. 8 av avisen ga vi plass til et par artikler om den basis som vårt styresett er bygget på. De kulturelle tradisjoner var med som selvfølgelig momenter. Vi vil her peke på den aller viktigste stenen i dette kulturelle bygget; språket vårt.

Menneskets språkutvikling er den stadig forlengede stige som menneskeslekten har kunnet klatre i. Uten en slik stige hadde vi fremdeles klatret i trærne, hvis vi med vår skrøpelige fysiske forutsetning overhode hadde overlevd. Stammenes og senere folkenes evne til å formulere og videreføre tanker og erfaringer har bestemt deres plass og utvikling.

Enhver folkegruppe har skapt en basiskultur og nådd det nivået de maktet eller ønsket, og språket har vært det uunnværlige hjelpemiddel. Et - etter hvert - finslipt redskap som fikk i sitt kjølvann skrifttegnene. Dette gjorde generasjonenes erfaringer tilgjengelig, slekt etter slekt, og øket kravet om presisjon og tolkingsmuligheter. Minutiøse opptegnelser om tanker og foreteelser ble byggestener i et verdensomspennende byggverk; mennesket og dets posisjon. Alt avhengig av språkernes nøyaktighet, skriverens dyktighet og ikke minst folkenes respekt for dette viktigste redskap i deres besiddelse.

Det er derfor betenkelig at en nedvurdeing av språket er i ferd med å bre seg. En voksende omtrentlighet aksepteres, og media og offentlige språkbrukere går ofte foran. Politikere, sportsjournalister og programledere i ungdomssendinger er dessverre eksempler, men også bruksanvisninger og avtaletekster er med å tegne et betenkelig bilde av forfall. En stortingsmann ville vel med dette dystre bilde foran seg *velge å tro* et eller annet som ved neste korsvei kunne tolkes etter behag. En sportsjournalist derimot ville nok *forvente* en ytterligere forverring av situasjonen.

Det hjelper vel lite å hevde at, særlig en høytstående politiker, ikke bør *velge å tro*. Han skulle heller etter nøye overveielser ganske enkelt og på grunnlag av dette komme frem til en "tro", en mening. Det han derimot kan *velge* er hvilket standpunkt han etter en slik prosess vil ta. Dessverre går jo dette ofte nettopp på tvers av "troen" som han mener er valgbar. Det er en annen skål.

Journalisten forventer seg en forverring. Det er ikke pent av ham. Det betyr nemlig at han håper på en slik utvikling. Å forvente er å ha en "søt" anelse om at noe positivt kan skje. Et intuitivt håp om at noe godt skal inntreffe. Det uheldige, ubehagelige frykter vi, er vi redde for eller ganske enkelt venter vi fordi det dessverre er mest sannsynlig.

VALG AV SYNDEBUKKER

Av Daniel Nesby

Landssvikene ble straffet etter § 86 i straffeloven som behandler bistand til fienden under en krig. Forutsetningen for dette var etter Landssvikanordningen, som ble forfattet i dølgsmål i London 15/12 1944, at Norge var i krig med Tyskland hele tiden fra 9. april 1940 til 8. mai 1945. Dette var imidlertid ikke tilfelle. Norge var i krig fra 9. april 1940 til 10. juni samme år. Da kapitulerte Norge betingelsesløst overfor tyskerne og det vil si det samme som at det var sluttet fred når vi sammenligner Tysklands betingelsesløse kapitulering overfor seiersmaktene i 1945. Det har aldri vært tale om en ekstra fredsavtale på et senere tidspunkt.

Når vi betrakter Landssvikoppjøret er det påfallende at bare en kategori av folket var i krig og således ble straffet for bistand til fienden etter § 86, mens andre ikke ble det og således ikke var i krig med tyskerne. Jeg tenker da på tyskerarbeiderne som arbeidet i tyske forlegninger og på tyske festningsverk under krigen for den

angivelige fiende uten å bli straffet. Jeg kan nevne det gamle politiet som gikk av i 1943. De begynte da å arbeide hos tyskerne på Harstad Festning på Trondenes. De arbeidet bl.a. i en vannledningsgrøft som tyskerne koblét på Harstad Vannverk i byen og som gikk gjennom Weltzien Holsts gård på Sama og videre ut til festningen på Trondenes. Her oppbevarde lønn av var det tyske okkupasjonskonto for å skaffe fienden vann, men de ble ikke straffet og i 1945 kom de tilbake til politiet og begynte på nytt der, mens det daværende politikorps, som hadde holdt ro og orden, måtte gå. De etterlot seg et velordnet politikammer, så det var bare å sette seg i stolene for det gamle korps. Av det daværende korps, som måtte gå av var det ikke så mange NS. Det var politimesteren, en politiløytnant, en betjent og en konstabel. De som var i NS ble straffet.

Hvem ytet størst bistand til fienden, NS eller tyskerarbeiderne? Arbeiderne bygget barakker, veier og festningsverk for tyskerne, mens NS hadde

dannet et parti. Jeg tillater meg å tro at arbeidernes bistand var størst. Og især må dette være daddelverdig når det forutsettes at Norge var i krig, men som sagt ovenfor, den ene kategori var i krig, den andre ikke. Men konklusjonen må bli at Norge var ikke i krig etter 10. juni 1940, og da skulle forutsetningen være at dette forhold skulle gjelde overfor alle landets borgere.

Hva var så årsaken til denne forskjell på bistand til fienden? Vi må være klar over at tyskerarbeiderne utgjorde en stor del av Arbeiderpartiets velgermasse. Skulle de bli dømt for landssvik, ville partiet ha små sjanser til det forestående valg, da de ville bli fradømt stemmeretten for ti år som andre landssvikere. Resultatet uteble ikke. Arbeiderpartiet fikk regjeringsmakten ved valget i 1945 og hadde den i 30 år fremover. Men resultatet av vurderingen ble altså at en kategori av folket ble straffet under forutsetning av at Norge var i krig, mens den annen gikk fri på grunn av at Arbeiderpartiet hadde bruk for deres stemmer.

(Harstad Tidende 19/8)

De døde med forakt i nakken

Willy Blach

Denne artikkel skrevet som et svar til journalist Bengt Calmeyer i Arbeiderbladet 2. februar i år. Calmeyers artikkel hadde ovenstående overskrift. Vi finner Blachs tanker så almengyldige for mange unge frontkjemper at vi har bedt om lov til å bruke hans svar her. Det ble ikke inntatt i Arbeiderbladet.

Jeg var 16-åring i Tromsø 9. april, 1940. Ansatt ved Harald Bergs dampskipsekspedisjon som volontør og om kveldene pikkolo ved Grand Hotell. Ved begynnelsen av januar 1942, da jeg reiste til Tyskland, var jeg avansert til ekspeditør. Jeg har aldri hatt betalt tyskerarbeid i Norge.

En dag i begynnelsen av juni 1940 sto jeg og betraktet Kon-

gen, Kronprinsen og diverse regjeringsmedlemmer "Nygaardsvold" entre "Devonshire" i Tromsøysundet, og ble informert om kapitulasjonen i Trondheim 9/10 juni. Ut fra dette oppfattet jeg det slik at krigen var slutt. Allerede før kamphandlingene var slutt i Nordland fylke - i Narvik og mot Børnefjell - gikk tusentall nordmenn i Sørnorge i fiendens tjeneste med å bygge flyplasser, militære forlegninger og for-svarsanlegg. Etter kapitulasjonen 10. juni strømmet tusener av nordmenn fra Sørnorge til tyskernes opprustning av Nordnorge. Dette gjorde de "nasjonalsinnede nordmenn" frivillig og var med å øke okkupasjons-"gjelden".

Einar Gerhardsen trengte stemmer for Arbeiderpartiet til Stortingsvalget i 1945. Derfor lot han "tyskerarbeiderne" gå

fri og bandt disse i 20 år til å stemme med AP. Samtidig ble laget en veldig hets om "rettsoppjøret" og ropt hevn og død over Nasjonal Samlings medlemmer.

Min frontinnsats strakk seg fra Hvitehavet (Karelen), Leningrad, Østpreussen til Budapest/Plattensee januar/februar 1945. 13 år var jeg i enheter sammen med finner, dansker, svensker, hollendere, flamlendere, walloner og franskmenn. Jeg erfarte aldri at disse menn var eventyrere som hadde kastet krone og mynt om hvilke krigsmakt de ville kjempe for. Mange var studenter og andre forlot faste stillinger og lot seg verve mot bolsjevismen og for sitt lands sak. Jeg kom tilbake til Norge i slutten av mars 1945 etter tre års fravær.

Jeg opplevde maidagene 1945 med et oppgjør basert på "øye for øye" og "tann for tann". Havnet i de samme konsentrasjonsleirene og med samme standard som i tysk regi, men nå var det "Gutta på skauen" eller "Hjemmestyrene" med armbeind og stenguns som drev leirene i uforfalsket gestapoånd. Til og med folk som ikke hadde hatt noe med tyskerne eller NS å gjøre, havnet på lasteplanet og ble kjørt til "forgangne" Grini, nå Ilebu, fordi noen hadde private oppgjør seg imellom.

Når det gjelder "FORAKT I (Forts. side 7)

Når det gjelder språksaken har jeg små forventninger. Jeg frykter for at dataalderen med alle sine tegn og koder, sin bruk av internasjonale termer og sin "detroisering av den menneskelige hjerne" må gjennom mange "Oslovalg" før mennesket og språket kommer i høysetet og "fokus" som annet enn en uvelkommen miljøforurensner. Noe jeg derimot ikke *velger å tro*, men er fast overbevist om, er at hvis mennesket gir avkall på sin respekt for ordet, hvis den store ordkunstneren ikke lenger kan hylle seg inn i magikerens hemmelighetsfulle kappe og begeistre oss og egge oss til dåd i enda større grad enn våre sportshelter, da vil omtrentlighetens grå tåke gjøre det ytterst vrient å finne vei og mening.

På språkrespekten skal kulturfolk kjennes.

AVISDEBATT OM ØMTÅLIG EMNE

Aftenposten 7/9-93:

De norske jøders tragedie

Av J.C. Stridsklev, Skien

Johannes Elgvinkommer 24.8. med den offisielle versjon av historien om de norske jøders tragedie. Den norske skam er at Danmark reddet sine jøder, Norge mistet nesten halvparten av sine. Denne skam skyldes at altfor få nordmenn brydde seg om sine jødiske medmennesker.

Under Feldmann-saken, der to norske flyktingeloser ble frikjent for tilstått planlagt drap på et jødepar, kom følgende frem:

Etter at de jødiske menn var arrestert, ble flyktingerutene til Sverige stengt for tre uker, altså til en uke før hovedtransporten av jøder til Tyskland. Det var bare én flyktingelos som mente at dette var galt. Han fikk til gjengjeld mange over til Sverige.

Jødefordommer var ikke mer utbredt blant NS-medlemmer

enn ellers i samfunnet. Media var preget av makthaverne da som nå. Den gang var det tyskerne.

Quisling fikk sine jødefordommer etter at han opplevde at jøder snøt ham alvorlig på en handel. Det fikk merkbare økonomiske konsekvenser for ham. Han delte den gang med alle andre nordmenn, ikke minst NS-folk, den illusjon at nordmenn var spesielt ærlige og bra mennesker. Det er sannsynlig at Quisling hadde rett da han i retten ga uttrykk for at han i sitt hjelpearbeid sammen med Nansen i Russland hadde reddet flere jødiske menneskeliv enn de som gikk tanpt for Norge.

Det falt ham sannsynligvis ikke inn å tro det som sto i Norsk Tidend, London 9.12.42, meldt fra Stockholm, at to millioner jøder allerede var drept. Jødene

ble sendt østover i massevis, også fra Theresienstadt, sto det. Det var et sted i Polen, kalt Osviezim (bedre kjent som Auschwitz).

Biskop Frøyland i Oslo protesterte mot arrestasjonen av jødiske menn i en direktesendt radiopreken søndagen etter. Biskop Dagfinn Zwilgmeyer gikk av som biskop og meldte seg ut av NS.

Protestene til den andre delen av Kirken kom heller sent og til feil adresse. Det er så man kan mistenke at protestene kom mer av innenrikspolitiske hensyn enn av omsorg for jødene.

Forordningen om inndragning av jøders formuer hindret SS i å få tak i dem, slik det skjedde ellers i Europa. I Oslo, der det også da var flest jøder, ble formuene forvaltet sam-

(Forts. side 6)

Aftenposten 16.9-93:

Nazistenes holdning

Av Arne Chr. Berg

Tyskernes og nazistenes jødeaksjon i oktober og november 1942 er vel det triste kapitlet i okkupasjonstidens historie. I et innlegg her 7.9. gjør J.C. Stridsklev et iherdig forsøk på å fraskrive Quisling og hans tilhengere hovedskylden for den store tragedien.

Sant nok har man vel ved nærmere ettersyn funnet at Quisling ikke selv sto bak den. Initiativet var nok her i hovedsak på tysk side. Likefullt protesterte han nå, så vidt vites, ikke. Tvert imot kom han i skrift og tale med en rekke hatske utfall mot jødene, utfall som vel helst måtte oppfattes som bifall

til Hitler-tyskernes handlemåte her som så ofte ellers. Stridsklevs påstand om at NS-medlemmene ikke hadde større fordommer mot jødene enn mange andre i vårt land, kan romme en viss sannhet, dessverre. Men det blir vel likevel et svelt mellom en slik holdning og det å gå så hardt til verks mot jødene som det SS gjorde - med mer eller mindre høylyt bifall fra NS-hold.

At NS-medlemmer i Oslo skulle ha tatt så "samvittighetsfullt" vare på jødene formue, er vel i det minste lite kjent og virker ikke helt troverdig. I hvert fall endrer det ikke mye, om det overhodet var tilfelle, på det faktum at NS'

(Forts. side 6)

Aftenposten 21/9-93:

Norske holdninger

Av J.C. Stridsklev, Skien

Arne Chr. Berg har 16.9. ingen saksinnvendinger til mitt innlegg om de norske jøders tragedie fra 7.9. Vi er enige om at Norge i motsetning til Danmark tapte nesten halvparten av sine jøder. Dette fordi nordmenn flest, inkludert Vidkun Quisling, manglet omsorg for jødene. Vi er også enige om at initiativet til arrestasjonene og deportasjonene av jødene var tysk.

Tyskerne hadde mange hjelpere, også noen NS-medlemmer. Den som politimessig organiserte jødeaksjonen, var Knut Rød. Han ble senere frikjent, både fordi han ikke var NS-medlem og fordi han hadde hjulpet hjemmefronten. Dermed ble heller ikke hans underordnede etterforsket.

Nå er gruppe er definert som

syndebukker, er det ikke lett å få si noe positivt om dem. Det var ikke lett å forsvare jøder som kollektivt ble gitt skyld både for kommunismens og kapitalismens skadevirkninger i nazistisk dominerte områder i perioden 1933-45. Det har heller ikke vært enkelt å få si noe positivt om NS-medlemmer (som fra 1930-årene har betakket seg for betegnelsen nazister) i etterkrigstidens Norge. Det er symptomatisk at Berg tillegger begge de to biskoper nevnt i mitt innlegg ukorrekte sitater. Dagfinn Zwilgmeyer tillegges et sitat av sin bror, Ludvig Daae Zwilgmeyer. Også derfor mener Berg "er det vel i det minste lite kjent og virker ikke helt troverdig" at NS-medlemmer i Oslo samvittighetsfullt tok vare på jødene formue. (Se f.eks. H.F. Dahl: "En fører for fall" s.

374-375.)

Ingen formue kan erstatte noe menneskeliv. Men i stedet for å anklage dem som tok jødene, anklaget man dem som ga loven som hindret SS i å få tak i jødene formue. Det må vel kunne sies å være feil adresse?

De som er blitt definert å ha vært på "feil side", blir gjort medskyldige i alt det politiske SS foretok seg, uavhengig av hva de selv visste om det og hvordan de selv handlet.

Biskop Frøyland skjulte jøder i sitt hjem, før de kom seg til Sverige. 31.10.-42 opplevde han at en kollega som demonstrativt nektet å ta Terbovens hånd, ble arrestert. Quisling fikk presten fri. Likevel sa ikke biskop Frøyland, slik Berg hevder, noe i sin radiopreken neste dag om at førerprinsippet lå kristendommen nærmest. Derimot sa han: "Til slutt lyt eg nemna endå ein ting som eg tykkjer er syrgjeleg og som skjemma folket vårt: Framferdi vår mot folk av ei onnor rase og ei onnor tru, innom våre eigne grenser. Eg kjenner meg bunden av samvitet mitt til å segja dette. Og eg gjer det om det så skal koste meg aldri så mykje. Er det rett å skjera alle yver ein kam og straffa dei uskyldige med dei skuldige? Me er då nordmenn! Me er då kristne!"

Han var aldri NS-medlem. Professor Torleiv Austad har skrevet at NS-prestene (også

(Forts. side 6)

Korreksjon er nødvendig

Av John Sand

Dagbladet for 24.5.-45 bragte et intervju med dr. Leo Eitinger. Han fortalte til avisen at 11 millioner jøder var blitt drept i tyske gasskammer. Dette tallet finnes gjengitt i en rekke aviser fra den tid. Uten noen begrunnelse ble tallet redusert til vel 6 millioner. Det er vel dette tallet som i de fleste menneskers bevissthet er blitt stående som det riktige. Opplysningen fra George Wellers ved Dokumentsentrum Paris om at bare 1,6 millioner jøder ble ført til Auschwitz har nok gått de fleste hus forbi. Gjennom årene er tallene på ofre flere ganger gått ned. Damms leksikon fra 1985 oppgir 4 millioner. Senere korrigerer professor Hans Fredrik Dahl til rundt 2 millioner. For et par år siden hevdet den polske historiker Danuta Czech og den jødiske

publisist Jehuda Bauer at det riktige tall på Auschwitz-ofre var 1.3 millioner. Dette ble omtalt i "Chicago Tribune". Men litt senere presenterte lederen for den historiske avdeling ved Auschwitz-museet, Frantcek Piper, et nytt tall: 960.000 jøder omkom i Auschwitz. Nylig skrev London-avisen "Daily Mail": "Auschwitz toll to be cut by 2 1/2 millions".

Tallet på omkomne under det engelsk-amerikanske bombardement av Dresden 13/14. februar 1945 har også vært usikre. Det skyldes bl.a. feilinformasjoner fra tidligere DDR. Men etter gjenforeningen av Tyskland er historikerne sluppet til. I et brev fra byforvaltningen i Dresden av 31.7.-92 oppgis at ordenspolitietts tall viser at 202.000, mest kvinner og barn, omkom. Da det ble brukt fos-

(Forts. side 6)

KAPITULASJONSERKLÆRINGER underskrevet etter 9. april, men før 7. juni 1940

Undertegnede er interessert i opplysninger om kapitulasjons-erklæringer som er underskrevet innenfor den ramme som er gitt ovenfor. Håper noen av leserne kan være meg hjelpelige med opplysninger om slike og om teksten i disse. Dette har interesse for undertegnede da han arbeider med en historiebok som tar for seg dette tema.

Undertegnede tenker da på erklæringer underskrevet av norske offiserer i forbindelse med

avsluttede stridigheter. I farten kommer undertegnede på at det minst må være fem slike, nemlig de som ble underskrevet i forbindelse med kampene i Sør-Norge og på Vestlandet.

Alle opplysninger om slike erklæringer er av interesse. Helst burde opplysningene inneholde erklæringene, men undertegnede håper å kunne finne disse i tyske arkiver.

R.J.H., Bærum
(henv. redaksjonen)

Det originale hjørnet

- SOM ÅRENE GÅR

Å kunne hjelpe hverandre
å huske

i stedet for å bebreide hverandre
det glemte

- er omsorg.

HaWa

Etnisk rensing før og nå

Av P.O. Storlid

Det gjør seg dessverre gjeldende en betenkelig historieløshet hos våre daglige informanter i presse, radio og fjernsyn. Et av de verste utslag er den forhånelse de to serbiske stats- og hedersmenn Milosevic og Karazic daglig utsettes for, idet de uimotsagt sies å være enslagslæringer av Adolf Hitler. De to herrer har ingen likhet med Hitler, men besjeles tvert imot av særdeles høye idealer. Deres strid for det store Serbia under besluttosom bekjempelse av bosniske, kroatisk osv. separatister er en videreføring av det hederskronede kongehus Karageorgevic' glørdige tradisjoner, som i sin tid også på disse kanter nøy stor respekt og forståelse. Man vil erindre at omtalte Hitler slett ikke viste seg som noen venn av dette dynastis verk.

Det er i det hele tatt en injurie av dimensjoner å plasere i samme bås som ham disse to representanter for "the Eastern way of democracy", som Roosevelt kalte Stalin-styret, og i hvis solide tradisjon de to herrer med følge er solid forankret.

Heller ikke hadde Hitler noe å lære dem i retning av etnisk rensing. Den største etniske rensingshistorien kjennertil, er tvert imot den herrerne Churchill, Roosevelt og Stalin foranstaltet for å bli kvitt uønskede tyskere i østlige og sentrale deler av Europa, etter siste storkrig. Ar-

rangementet omfattet i alt ca. 15 millioner. Av berørte tyskere forsvant riktignok rundt regnet tre millioner underveis, men det kunne ha så mange årsaker. Som det også kan ha det om enkelte bosnere o.l. forsvinner.

Denne form for opprydding er i det hele tatt den suverent mest effektive: Den utgjør "det varigste og mest tilfredsstillende middel. Det blir ingen befolkningsblanding, hvorigjennom endeløse kjedeligheter oppstår", som Churchill så trefende uttrykte det i Underhuset 15. desember 1944.

Med så høye forbilder - forward, Christian soldiers, husker vi - må de så miskjente herrer Milosevic og Karazic i endelig få arbeidsro, og ikke lengre utsettes for denslags sjikanøse forulempninger som de altfor lenge har måttet tåle altfor meget av. Lær av Churchill!

Dikt fra Trygve Engen

Vår gode venn og medarbeider Trygve Engen har sendt oss sin nye diktsamling "Blandkorn". Den består av dikt av god gammel støpning og har altså både rim og rytme. Engen dikter om det meste som angår oss alle som mennesker, og har også tatt med dikt fra fangeleiren i hine hårde dager. Hør bare:

*Då vandrar ditt auga i ro og trygd,
heilt uredt for alt som tvingar.
Då lær du åt gjerder, med hender bygd,
og smiler åt rifleringar.
For den har aldri i striden tapt,
som kjempa ved ånd, ifrå æva skapt.*

Samlingen kan bestilles fra Nordisk Boktjeneste, p.b. 78, 0905 Grorud.

Brev fra en nøktern russervenn og tidligere naiv jøssing

Vår venn under sydens sol og Spanias blå himmel sender oss brev som overfører til oss "nedkjølte" en optimistisk varme som hans omgivelser og åpne sinn har overskudd av. Vi takker hjertligst og hitsetter deler av et av dem, som skriveren, Arne Roll har gitt oss lov til å offentliggjøre.

... Jeg fikk i forrige uke brev og stor bokgave og fotografier og avisutklipp og personlige gode ønsker undertegnet av selveste president Eltsins (uttale Jeltsins) etterfølger i hans tidligere embede som sjef for administrasjonssenteret for Ural, Sovjets rustningsindustri senter rundt millionbyen Sverdlovsk. Den er nå tilbakedøpt til Jektaterinburg, der den kommunist-

iske Mafia (nå vet man det: På ordre fra Lenin) skjøt Tsaren, hans kone, hans fem barn, legen og kokken sommeren 1918.

Jeg er en måned hvert år i Sibir, får opptre i Sibirs TV, radio og aviser. Jeg skriver og taler russisk. Jo, de viser anger der øst. Borgermesteren (en nærmest diktatorisk stilling som på Jeltsins tid hadde tittelen førstesekretær i Partiet) fikk det glatte lag av meg da jeg troppet opp på det store rådhuset i Jektaterinburg og spurte hans førstemedhjelper, Oljga, om de var gått fra vettet: Rundt korset som troende kvinner med strev hadde fått reist over kjelleren på Ipatjevs hus i byens sentrum, der Tsaren ble skutt i 1918, lå søppel slengt og det var svimerker oppetter jernkorset etter røde bølleforsøk nylig på å ødelegge også jernkorset. Trekorset, som først ble reist av de troende gamle, ble for et par år siden regelrett brent ned. Jeg kjefte fordi bygartneren holdt det pent plantet rundt kjem-pestatuen av Lenin og Lenins djevlelske rådgiver, Sverdlov, mens kvinnenes kors ble oversett.

Borgermesteren lot siden Oljga skrive et tre siders brev til meg. Han hadde personlig vært ute på stedet og fotografert hvor skikkelig det nå så ut rundt jernkorset. Oljga meddeler noe sensasjonelt: Etter internasjonal arkitektkonkurranse er nå pla-

nene klare: En stor ortodoks kirke, et tempel for anger, skal reises over stedet der alle Russlands 74-årige lidelser begynte, -i den mørke kjelleren til kjøpmann Ipatjev i 1918.

... Fåsynessynd på tyskerne. Alle beundrer dem for deres fantastiske dyktighet, på godt og vondt. De greier seg selv og kan på stillfaren vis få Ordning på Europa. - På den viltre italienske seddelpressen, på den franske sykkelige anglo-fobi og amerikahat, på det engelske flirende flegma oppi foreldede fabrikker, råtna hus (kongehus medregnet), på spansk slurv og på portugisisk subbing. En tyskeid fabrikk er en veldreven fabrikk, uansett hvor i verden den befinner seg. Nei, få synes egentlig synd på tyskerne. Men femårs barn som stiller seg så forferdelig at de er blitt til ulykke for seg selv og alle sine naboer og for omtrent samtlige land i den tredje verden, der de med sin ønskedrøm-ideologi har sluppet til, altså russerne, dem synes man oppriktig synd på. Mitt hjerte blør for dem, idag som alltid. Jeg er russervenn, men ikke som inntil 1964, naiv russervenn. Jeg er blitt nøktern russervenn.

Hilsen
tidligere naiv jøssing
Arne Roll.

MÅNEDENS PERNILLE:

Som mor, så datter heter det jo. Selv ble jeg jo skilt for over tyve år siden etter at min ekte-make, med rot i sitt opphav, fortsatt behandlet mine foreldre som avskum på grunn av deres tidligere befatning med de fordømte parti.

For noen måneder siden for-elsket Gullet seg til opp over ørene og flyttet sammen med den utkårne. At han var salongradikaler i aller høyeste grad, hadde jeg ingen vanskeligheter med å forstå allerede ved første møte med ham. Jeg forsøkte derfor å unngå politikk som samtaleemne når paret var på besøk, men han førte alltid samtalen over til det tema. Jeg forsøkte allikevel å unngå heftige diskusjoner med ham, og bet meget i meg. Men det var ikke til å unngå at jeg i mitt stille sinn lurte på hvordan samlivet mellom de to ville arte seg.

Det gikk noen måneder og så led det mot Stortingsvalg. Kanskje jeg skal kalle det prøvevalg for Oslos vedkommende på grunn av måten det ble gjen-

nomført på her.

Noen dager etter at omvalg var på tale for hovedstadens vedkommende vendte Gullet tilbake til sin gamle adresse.

"Uff, så dum jeg har vært," var det første hun sa da hun hadde fått satt begge koffertene sine fra seg i entreen.

Det var ikke vanskelig å forstå at hun ikke kom på besøk, så jeg tror jeg sa: "Det er erfaringer man lærer av, og jeg vet at du er én rikere når jeg ser at du har koffertene dine med deg."

"Ja, du kan få sagt det," sa hun med antydning til gråt i stemmen, "du må da forstå at det er et nederlag for meg å flytte hjem til mamma."

"Også nederlaget har sin storhet," svarte jeg. "Jeg husker ikke hvor jeg har lest det, men tro ikke at jeg føler noen glede over det som må ha hendt, men naturligvis er det godt å ha deg hjemme igjen. Men jeg skulle akkurat til å lage meg litt aftensmat, så nå går jeg inn på kjøkkenet og stiller istand til to, mens du installerer deg igjen."

Nå smilte hun og gikk inn på rommet sitt som hadde savnet henne de månedene. Noen minutter senere kom hun inn på kjøkkenet hun også og sa: "Det er deilig å være hjemme igjen."

"Jeg ville lyve hvis jeg sa at jeg ikke hadde savnet deg," "men det er jo livets gang at barn flytter hjemmefra, og så vidt jeg vet har jeg aldri gitt uttrykk for at jeg har følt meg forlatt."

"Du har hele tiden vært forståelsesfull," sa Gullet. "Du har ikke en eneste gang gitt uttrykk for noen motvilje mot ham som jeg nå har forlatt, og det for godt. For du har sikkert funnet ham langt mer enn enerverende."

"Jeg har jo hatt mine bange anelser og biitt litt av hvert i meg," svarte jeg, "en større besservisser enn han tror jeg aldri jeg har opplevet. Men du må da, på tross av dine meningers mot, ha latt deg tyranisere av ham." Jeg avbrøt meg selv og fortsatte: "Men forresten Gullet, jeg lot meg jo også i sin tid tyranisere inntil jeg sprakk. Men da sprakk jeg også helt og

holdent. Kanskje vi kvinner har en meget høy toleransegrense."

"Det var valget som gjorde utslaget," sa Gullet etter en liten pause. "Han har jo tuiet meg full av SV-propaganda siden vi flyttet sammen, og jeg har gang etter gang bedt ham stoppe kverna. Flere ganger har han hevet hånden til slag, når jeg plukket argumentene hans fra hverandre, men latt hånden falle igjen. Etter hvert gikk det vel opp for ham at jeg ikke var til å omvende, at jeg ikke ville la meg indoktrinere for hans skyld. Så kjølnet da forholdet, i alle fall fra min side."

Jeg lot henne snakke uten å avbryte henne. Gullet fortsatte: "Ja, så kom valget da. Han utstyrt meg med stemmeseddel og sa at jeg vel i hvert fall kunne benytte den for hans skyld. Jeg forklarte ham, for jeg vet ikke hvilken gang, at jeg var for Europa og at jeg ikke kunne stemme mot min overbevisning.

Det lå torden i luften valgnatten, det var som jeg var skyld i SV's tilbakegang. Men så fikk

jeg jo på en måte avlastning som syndebukk dagen etter, da stemmegivningen for hver av kretsene i Oslo forelå. Nå var det Folkvord og Rød Valgallianse som fikk gjennomgå fordi de hadde vært så ufine å sette opp en innflyttet muslim, som var blitt norsk statsborger, på varamannplassen på stemmesedlen og derved sikret seg brorparten av innvandrerstemmene. Han leste stemmegivningen fra valgkretser hvor det bor svært mange innvandrere høyt for meg. Jeg vet ikke om du la merke til det, men for eksempel fikk RV over 16 prosent av de avgitte stemmene i Grünerløkka valgkrets.

Det var da jeg syntes at han var et latterlig stykke menneske, og at jeg ikke ville leve livet i noe som forekom meg som et politisk minisirkus."

Det fulgte en kunstpause og så sa hun: "Det er deilig å være hjemme igjen, og så får jeg forsøke å bruke vettet hvis jeg forsøker meg igjen, men det blir en stund til."

Quislings historiske tale i Stortinget 7.april 1932

Gjengitt etter Stortingstidende.

Del I

Statsråd Quisling: Like før påske talte hr. Nygaardsvold fra dette sted hårdt og hånlige om en ung mann, som i landets tjeneste hadde fått sitt ene øie ødelagt av pøbelen. I forgårs fant han det passende å omtale meg på en lignende måte i anledning av det overfall som jeg hadde vært utsatt for. Hr. Nygaardsvold har igjen å demonstrere, hvor kjekk han vilde ha vært i en lignende situasjon, og hvorledes han og hans nærmeste vilde føle det, hvis de blev utsatt for en lignende behandling. Hr. Nygaardsvold skal huske på at der er en nemesis i livet for den som handler urettferdig, selv om det er mot den han tror har urett. Hr. Nygaardsvold fryktet det kommende valg, og frykten har store øine. Men jeg skal si at jeg har aldri tenkt å benytte denne sak for et sådant tilfelle. Alt hvad jeg kan meddele til opplæring av denne affære, har jeg redegjort for, men jeg kan ikke fortelle mer enn jeg vet, og jeg kan ikke ta ansvaret for, hvad aviser skriver hverken om tildragelsen i sig selv som kommentarer til den. Jeg kan ha min personlige mening om saken, om hvad det står bak, men i motsetning til mange av mine landsmenn finner jeg ikke å burde fremkaste mistanker, som jeg ikke tilstrekkelig kan bevise. Hr. Nygaardsvold kom med den slette bemerkning, at hvis saken ikke blir oppklart, så forbeholder han og andre sig å tro, hvad de vil.

Men jeg forbeholder mig også ikke å finne mig i alt.

Helt fra min første fremtreden i vårt politiske liv har jeg vært målet for systematiske og ondartede angrep fra de revolusjonære i vårt land og delvis også fra deres utenlandske forbindelser - en behandling og en forfølgelse som jeg håper ikke har hatt sitt sidestykke i vårt land. Jeg kunne kanskje, eller jeg burde kanskje ha følt mig stolt over at jeg er blitt holdt verdig til således å bli forfulgt av dem som vil vårt samfunns ødeleggelse, men jeg har ikke kunnet annet enn å se på det med forakt, og jeg kommer til å se på det med forakt, både på grunn av beskyldningens art, og fordi de skriver sig fra folk, som ikke har de egenskaper som jeg forlanger av dem, som man skal føle sig injuriert av. Eller vil man forlange i en brytningstid som vår, at man skal reagere for hvilke som helst beskyldninger, som politiske motstandere griper til for å komme en til livs, når de ikke kan få ende på en på annen måte? For at min taushet imidlertid ikke skal misforståes og skade en god sak, så vil jeg i tillegg til hvad jeg anførte ifjor, da man også angrep mig, få lov til å gi noen svar. Man beskyldte mig ifjor for at jeg var blitt utvist fra Russland for visse ting. Det var ikke sant. Man har påstått at jeg har tilbudt de revolusjonære partier min tjeneste for å hjelpe dem til å gjennomføre deres revolusjons- og omstyrtningspolitikk. Det er heller ikke sant. Det er ikke sant bare av den

grunn, at jeg i den tid hadde mitt virke utenfor landet og i mange år fremover fortsatt hadde mitt virke utenfor landet og bare opholdt mig her leilighetsvis. Til disse beskyldninger har man, etterat saken var oppe i Stortinget ifjor, også føiet nogen nyere og av et grovere kaliber, nemlig det, at jeg skulde ha tilbudt mig å spionere i generalstabeni 1925. Hvis de folk, som har satt frem den påstand, hadde noe kjennskap til de virkelige omstendigheter ved min tjenstgjøring i generalstabeni, vilde de ha funnet på noe bedre. Saken er nemlig den, at for det første behøvde ikke jeg gå inn i generalstabeni for å spionere, som de kaller det, for jeg kjente alt, som kunde være av interesse i generalstabeni, og spesielt kjente jeg alt som kunde være av interesse for dem. Og for det annet var det aldeles utelukket, at jeg gikk inn i generalstabeni igjen. Jeg gikk ut av generalstabeni og av hæren sommeren 1923, og jeg gikk ut for godt med den bestemte beslutning aldri å gå inn der igjen. Jeg kunde forklare dette nærmere og påvise og dokumentere det, men det vil ta altfor lang tid.

Ikke britisk provokatør

På linje med denne påstand er en annen, likeså uhyrlig beskyldning, nemlig den, at jeg skulde ha virket som agent og provokatør i britisk tjeneste. Det er vanskelig for mig å stå og svare på en så latterlig beskyldning; men jeg vil iallfall si så meget om min befattning med de britiske interesser, at den britiske regje-

ring hadde ingen som helst ting med min ansettelse å gjøre. Jeg blev ansatt av Det norske utenriksdepartement, uten at den britiske regjering hadde noen anelse om personen. Det var ikke mig som varetok de britiske interesser i Russland, det var Norges legasjon. Alle skrivelser som gikk fra mig gikk gjennom Norges legasjon og Norges utenriksdepartement, og så vidt jeg vet finnes det kopier av hver eneste en av dem i departementet den dag idag.

(Forts. neste nr.)

De norske jøders ...

(Forts. fra side 4)

vittighetsfullt av NS-medlemmer. Disse NS-folkene undret seg over at de ikke hørte fra jødene, fra det nye landet deres øst i Europa, så de kunne slippe forvaltningen og gi det tilbake til de rette eierne. Tyskerne kunde de ikke spørre, de ville bare ta alt selv. De hadde et par møter om problemet, ett hos minister Prytz. Først sommeren 1945, da de selv var fanger uten mulighet for kontakt med omverdenen, forsto de hvorfor jødene ikke hadde latt høre fra seg.

Da var tilbakeleveringskontoret i full gang med å gi formuer tilbake til de jøder som kom.

NS-LO hadde beslagnagogen til lager. Slik hadde de fått bevart den med alt som var i. I tillegg var det lagret eiendeler fra private jødiske hjem.

Ikke alle steder gikk det like bra som i Oslo med det som jødene eide. I Trondheim var NS-myndighetene for sent ute. I Skien tok hjemmefronten jødernes formue.

Kan hende var det en grunn til at ingen jøder fra Oslo var innkalt som vitner i Quisling-saken. Kan hende skyldes det at syndebukkene for jødetragedien var så tidlig utpekt at nordmenn heller ikke lærte noe av de norske jødernes historie.

Få år senere skjedde noe tilsvarende, bare i mye større målestokk: Over hundre tusen østfanger ble utlevert til Stalin.

Korreksjon er ...

(Forts. fra side 4)

forbomber, slik at mange ble brent levende, var det ikke mulig å identifisere mer enn 30% av de omkomne. Dresden brant i 7 dager og 8 netter. I brevet fra byforvaltningen legges det til at når antallet savnede tas med vil tallet på dødsofre ligge på mellom 250.000 og 300.000.

Ovenstående har også vært inntatt i Nordlandsposten.

(Red. ann.)

Nazistenes holdning ...

(Forts. fra side 4)

offisielle "holdning" var ytterst fiendtlig overfor jødene, mildt sagt.

Stridsklevs påstand om at både "biskop" Frøyland og "biskop" Zwilmeyer protesterte, endrer vel heller ikke stort på helhetsinntrykket her. Når vi setter "biskop" i anførelse, hva Stridsklev jo ikke gjorde, er det fordi begge de to var utnevnt av Quisling og følgelig ikke blir stående som biskoper i Den norske kirke, like lite som andre NS-opnevnte embedsmenn blir det. NS-bispene fikk da også under okkupasjonstiden svært liten kontakt med landets menigheter.

Protestene mot den brutale trakaseringen av jødene, "die Endlösung", til tross, var både Frøyland og Zwilmeyer "ihuga" NS-talsmenn. Frøyland hevdet i en radiopreken 1.11.-42 bl.a. at førerprinsippet nok lå kristendommen nærmest. Zwilmeyer sa bl.a. at "Quisling er sendt oss av Gud". Med det ga de uttrykk for et syn som satte dem i en sterk motsetning til det store flertallet både i kirkefolket og i folket ellers.

Når Stridsklev i tilknytning til protestene fra disse to hevder at "Protestene fra den andre delen av Kirken kom heller sent og til feil adresse", er det direkte misvisende. Under alle omstendigheter var jo "den andre delen av Kirken" det store flertallet. Det er nok bare å antyde at av landets drøye 700 prester var det bare ca. 60 som stilte seg mer eller mindre lojalt til NS-styret. Mange av dem som mer høylytt gikk imot, fikk bøte for det med avskjedigelse og fengsel. Quisling selv anså biskop Berggrav som sin argeste motstander.

Norske holdninger ...

(Forts. fra side 4)

ikke-medlemmer) ble straffet for krigsforbrytelser. Ifølge avisene ble biskop Frøyland dømt til bl.a. syv års tvangsarbeid for å ha utført sine embedsplikter og for å ha skjendet domkirken. Han hadde latt en nordmann bli viet til en tysk kvinne der.

Kirken hadde aldri mer bruk for en slik tjener som biskop Frøyland.

Arne Chr. Berg forsvarer flertallet i Kirken nettopp med at det representerte det store flertallet. Kirken er ikke kalt til å følge den brede vei, men jøden Jesus fra Nasaret.

Dei som vakt skulde vera

Av Sigurd Lyngstad

Har dei svikta? Ja! Her må me fyrst vere merksam på skilnaden mellom sviakt og svik. Svik er medvite, å gjere motbetre vitande. Derimot sviakt er å gjere feil utan å vite det, og utan å vilje det.

Før vart det klart skildt mellom rangt og rett, sanning og lygn. Men idag er det stor forvirring.

Lygn nr. 1: Alle menneskje er like.

Lygn nr. 2: Pengar har eigenverdi.

Her skal eg berre gå inn på den store grunnlygna: Alle like? Nei! Og den som har lært og skyna det som for 50-60-70 år sidan hørde til barnelærdomen, vil forstå meg.

Ingen nektar den likskap som i røynda er når det gjeld grunnkrava til mat osv. Men livet skal vera meir enn maten og materiell livsnytning. Me har fått skapande evner i ulike leider og ulike mål. Må eg få minne om hva Jesus sa om dei gjevne pund - storteller lite

- men som ikkje måtte gravast ned! Og som einkvar har ansvar for. Den som er sine skapande evner medviten, finn livsglede i å arbeide ut frå desse. Her har vore eit folk før oss som måtte arbeide hardt, men fann arbeidsglede og dermed livsglede. Dei gav sitt liv i ærleg arbeid, for å gjeve dei som kom etter, eit godt livsgrunnlag. Men kva har vorte gjort? I staden for lysta til å arbeide og skape verdiar, har nytelyst og forbruk kome i staden og vorte så dominerande at underskotet i det norske folk sitt samfunnsrekneskap er kome i 50 milliardar!

Dette er domen over dei som ikkje har skyna at det er umogleg å leve etter sine gudgjevne evner og samtidig vere penge-dyrkar.

Tenk sjølv! Eller kan du trygt sove vidare i trua på dei leiande i vårt samfunn? Då sier eg med Henrik Ibsen: "I anelsens mangel har fyren med hoven sin beste angel."

MINNESMERKET I FINLAND

Ved Skijegernes sammenkomst 23/10 ble det av Finlands offisielle representant på møtet stadfestet at de implanterte finske myndigheter har sagt sitt endelige ja. Avtalen er når dette leses, undertegnet av dem og av arbeidsgruppen for de etterlatte. Minneplaten som skal festes til steinen i de finske skoger ble samtidig avduket av ildsjelen Helge N. Wiig med bistand av to søsken som mistet to brødre i Finland.

At det har vært et vanskelig arbeid å få dette ordnet på tross av alle de kjelner som har vært i veien, det vet vi alle. Det har også kostet penger, og gruppen er takknemlig for økonomisk bistand. Deter lagt ved en postgirotalong i dette nummer. (Postgirotnr. 0825. 0348798.Mrk. "Minnesmerket") **Bruk den!**

Vi kommer tilbake til skijegermøtet i neste nummer.

Avertèr i
Folk og Land

De døde med forakt . . .

(Forts. fra side 3)

NAKKEN" må jeg si at min forakt for mennesker med Calmeyers holdninger er tusen ganger større enn den forakt Calmeyer retter mot meg og mine frontkamerater og gjenlevende venner. Ønsker og håper at min forakt setter seg som en byll i hans nakke for resten av livet.

Hat avler hat, og er Calmeyers mening med livet å sitte som en gudommelig dommer, må han tåle å ta imot motpartens reaksjoner. En motpart som har prøvet livet på godt og vondt. Dette jeg skriver står for egen regning. Calmeyer kan ikke påberope seg et komplott av tidligere "foraktelige med byll i nakken".

Frontkjemperne og . . .

(Forts. fra side 1)

ke broderskap var sterkt, men vår forbitrelse var stor fordi vi ikke hadde klart å utrette noe mer. Begge krigene øket trangen til rehabilitering av vår stolthet og selvrespekt.

Da oppropene om innsats for Norge og Finnland kom i 1941 og senere, var kraften i appellene sterke. Nærmere 15.000 meldte seg i krigsårene som frivillige. Av forskjellige grunner kom bare ca. 6.000 i frontinnsats. Omkring 900 falt og nærmere 400 ble såret én eller flere ganger. Mange ble invalider. Dagens bok forteller om innsatsen i Finnland.

Finnland var målet for de aller fleste frontkjemperne. Ikke alle fikk sine ønsker oppfylt. Forholdene var annerledes enn på andre frontavsnitt hvor nordmenn deltok, men likhetstrekkene var også

mange. Over alt hvor vi deltok, fikk vi vist at vi var like gode som andre, og at andre årsaker enn mennene, måtte finnes for å forklare de forsmadelige nederlagene i april-mai 1940. Som aktive frontsoldater fikk vi vist vår vilje til å gjøre noe for det vi følte for og trodde på.

Sett at krigen hadde fått et annet utfall? Mange ville sikkert kalle det en dum tanke, men ingen kunne vite krigens utfall på forhånd - heller ikke vi. Ville da vår innsats i øst til sist blitt honorert med den frihet vi hadde kjempet for? Hvis ikke visste vi helt sikkert: Ingen hadde vært bedre i stand til, og ingen hadde gått hardere inn for enda en innsats i kamper for vår frihet enn vi ville gjort. Når etterkrigshetsen etterkrigspropagandaen engang gir seg og sannheten seirer, håper jeg at vi i Norge må bli i stand til å se det positive for folk og land som også lå i vår innsats.

Sven T. Arnebergs bok "Tragedie i Karelen" vil bli anmeldt i nummer 10/93. Vi kan foreløpig bare anbefale boken.

Det omvendte . . .

(Forts. fra side 8)

klokskap mener vi ikke har godt av. Men vår sunnhet er selvfølgelig bare en tom unnskyldning. Hvis man ikke hadde disse tingene å legge avgift på, ville man finne på andre, for statens pengebegjær er nesten ubegrenset. Slike indirekte skatter er etter min mening direkte umoralske, fordi de gjør det fullstendig umulig for folk å bevare oversikten over hva de virkelig betaler i skatt.

Det eneste ærlige ville selvfølgelig være å utligne alle skatter på den vanlige skatteseddelen. Men det ville politikerne aldri våge. Hvis folk oppdaget hva de virkelig er på-

lagt av tyngende skatter, ville det med stor sikkerhet komme til opprør mot de folkene som styrer oss.

Aftenposten . . .

(Forts. fra side 1)

tum at det er i Aftenpostens spalter vi finner forholdet avslørt uten tåkelegging.

Dette i motsetning til et annet forhold som ble behandlet i samme nummer. Likestillingsombudet, Ingse Stabel, har fastslått at drosjetrengende ikke kan velge kvinnelige drosjesjåfører. Dette gjelder ikke menns amorøse forsøk på feminine transportere, men forsiktige eldre og mødre som skal "eksperdere" sine barn med drosje til deres gjøremål og ønsker kvinnelig omsorg.

Jeg undret meg over at drosjesentralen (Oslo Taxi) og fru Stabel kunne ha noe imot et så beskjedent ønske av et såvidt beskjedent omfang. Overskriftene gir oss ingen veiledning. Ved finlesing av artikkelen kom imidlertid andre ting for dagen. Det var et forlangende fra Pakistansk Arbeiderforening ved lederen Aslam Ahsan som definerer ønsket som rasediskriminering mot deres medlemmer - som alle er menn!

I dette tilfellet kan jeg verken mobilisere noen glede over sak eller behandling. I likhet med Oslo Taxis driftssjef synes jeg det er beklagelig. Det burde vel nå være en sak for forbrukerombudet. Jeg har sett på drosjetrafikken som et transporttilbud best mulig tillempet behov og ønsker fra publikum. Men nå er det altså også underlagt muslimsk lov og "rasismens tabu-område".

Om hva med Aftenposten? Den har igjen unngått et poeng.

RETTELSE

Signaturen E.L., Oslo, har bedt oss ta inn følgende rettelset av hans artikkel i nr. 7/93:

På side 4 er gjengitt mitt innlegg med overskrift "QUO VADIS, NORVEGIA?". I spalte to gjengis hr.r.advokat O. Trampe Kindt, Oslo, sitt innlegg i Aftenposten, 16.01 1987. "Prisdirektør Egil Bakke sier i en artikkel om politikernes tillit følgende: "De politiske partier . . . jo bedre."

Så kommer jeg frem til feilen i relasjon til mitt innlegg. Redaksjonen har for egen regning innsatt følgende setning: "Etter å ha siteret dette, fortsetter Trampe Kindt slik: "Det etterfølgende "Demokrati betyr . . . er blitt praktisert i Sveits" er skrevet av meg og ikke av advokaten. Jeg nevner dette for at det hele skal være korrekt.

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo. Telefonbest.: 22 19 06 71

..... eks. QUISLINGS FORSVARSTALE , innbundet	kr. 100,-
..... eks. QUISLINGS FORSVARSTALE , heftet	kr. 45,-

Serien "SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN":

..... eks. Odd Melsom: På nasjonal uriaspost	kr. 50,-
..... eks. Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen ...	kr. 50,-
..... eks. Odd Melsom: Fra kirke- og kulturkampen	kr. 50,-
..... eks. Einar Syvertsen: Også dette bør være sagt	kr. 50,-
..... eks. ALLE 4 BIND:	kr. 150,-

..... eks. A. I. Bru: Professor på ville veier	kr. 50,-
..... eks. A. I. Bru: Her er London	kr. 50,-
..... eks. Finn Kjelstrup: Den norske kapitulasjon ...	kr. 20,-
..... eks. Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren 1942	kr. 15,-
..... eks. Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	kr. 25,-
..... eks. Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 100,-
..... eks. Trygve Engen: Jeg er ingen landssviker ...	kr. 50,-
..... eks. Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 50,-
..... eks. Arne Stornes: Spor i vår nære historie	kr. 50,-
..... eks. Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 50,-
..... eks. Sundra Sand: Hva er Kristen Samling?	kr. 5,-
..... eks. Sundra Sandl: Noen enrindringer fra tiden omkring Vidkun Quislings siste dager ...	kr. 5,-
..... eks. Dr. jur. Gustav Smedal: Patritisme og landssvik	kr. 50,-
..... eks. Bjørn Vardaas: Grunnlovsbrudd og retts- oppgjør	kr. 30,-
..... eks. Roald A. Nielsen: "Solbris Ohoi!"	kr. 50,-
..... eks. Roald A. Nielsen: The "Solbris"	
Escapade	kr. 50,-
..... eks. Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	kr. 5,-
..... eks. Forbundet: § 104. Mere lys over retts- oppjøret	kr. 10,-
..... eks. H.r.advokat Albert Wiesener: Lys over landssvikoppjøret	kr. 100,-
..... eks. Anna Kientopf: Det fredsfjendtlige trauma	kr. 50,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskudsbetaling til: Postgiro 0807-5.15.02.89. Bankgiro 6063.05.00926 eller ved sjekk, i kontanter eller frimerker. (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. .... som betales slik: .....

Navn: .....

Adresse: .....

Postnr.: ..... Sted: .....

"GUTTEN FRA GIMLE"

av Eystein Eggen er nå i salg fra bokhandlerne.

Det er et "NS-barns" mangeartede skjebne som behandles. Boken har fått positiv omtale bl.a. i Arbeiderbladet og Klassekampen(!). Vi kommer tilbake med vår omtale av boken i neste nummer av F.&L.

VENNEGAVER

TIL "FOLK OG LAND"

Vi kvitterer denne gang for
tilsammen kr. 4.720,-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

D. S., Malmefjorden	Kr. 500,-	L. S., Molde	Kr. 200,-
F. S., Stavanger	Kr. 500,-	L. F., Oslo	Kr. 100,-
R. L., Brummunddal	Kr. 350,-	M. A., Ålesund	Kr. 400,-
P. W., Oslo	Kr. 400,-	B. R., Oslo	Kr. 40,-
J. S., Bergen	Kr. 140,-	H. B., Oslo	Kr. 100,-
G. + E., Asker	Kr. 200,-	A. L., Lillestrøm	Kr. 140,-
B. Aa., Sunde	Kr. 300,-	E. H., Barkåker	Kr. 100,-
P. K., Tjøme	Kr. 300,-	A. H., Slependen	Kr. 50,-
B. H., Oslo	Kr. 50,-	P. S., Høvik	Kr. 50,-
L. G., Gressvik	Kr. 300,-	H. M. S., Kristiansand	Kr. 200,-
O. S., Lillehammer	Kr. 200,-	P. H. H., Åsgårdstrand	Kr. 100,-

Den avlegse streiken

Det er i dag anerkjent at Nasjonal Samling hadde et meget godt sosialt program til vern om de svake i samfunnet. Under okkupasjonen videreførte og videreutviklet NS da også det sosiale program som Arbeiderpartiet såvidt hadde begynt i slutten av tredveårene.

Et punkt i Nasjonal Samlings program ble imidlertid av mange sett på som svært arbeiderfiendtlig, nemlig kravet om at streik og lockout skulle forbys. Man festet seg lite ved at forbudet også gjaldt arbeidsgiverens våpen, lockouten, og mente at streikeforbudet ville frata arbeiderne et av de få kampmidler de hadde. Man tilla det videre liten vekt at Nasjonal Samling ville innføre en Arbeidets lov som skulle regulere forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Nasjonal Samling forestilte seg et lovverk som skulle utelukke alle muligheter for å utnytte og utbytte andre mennesker, og som tok sikte på å verne den svakeste part.

I dag har vi forlenget fått et regelverk som ihvertfall et stykke på vei var hva NS forestilte seg. Konflikter løses i dag i all hovedsak ved forhandlinger som føres etter fastlagte regler eller avgjøres av domstoler. Det viser klart hvordan NS også på dette punkt var foran sin tid. Lockout er nå reelt en saga blott, og de streiker vi opplever, er som regel karrikaturer av det streiker egentlig skulle tjene til. Oftest er det høyt lønnsgrupper med makt over sentrale samfunnsfunksjoner som streiker, og det burde de selvfølgelig ikke ha lov til. Det er ingen overdrivelse å kalle det disse folk driver med, regulær pengeutpressing, og skadene for såvel tredjemand som for samfunnet i sin helhet er gjerne av et omfang som ikke står i noe rimelig forhold til hva det streikes for.

De svake grupper i samfunnet streiker sjelden. Deres eventuelle streik betyr svært lite og er dårlig egnet som pressmiddel. Sjelden går streiken ut over andre enn de streikende selv og den bedrift de er avhengig av for å greie seg og ha en arbeidsplass. Streiken har ikke lenger noen funksjon som sosial løftestang. Derfor bør Nasjonal Samlings programpunkt virkeliggjøres og streik og lockout forbys.

“Tiltalte må ha forstått!”

Dette stensilerte refreng ble i frigjøringsdagene i 1945 - og deretter - opplest i de norske rettslokaler.

I august 1945 var Høyesterett samlet i plenum (11 dommere). Det skulle tas stilling til om det å være medlem av NS var lands-

svik. 4 dommere sa nei!

Men det ble forlangt av den vanlige kvinne og mann at de skulle forstå det 4 høyesterettsdommere ikke forsto, nemlig at det å være medlem av NS var landssvik. O. Nygaard

(landssvikdømt 18 år gammel)

Av Balder

Nasjonalisme er virkelig i vinden som diskusjonsobjekt for tiden. Etter Thomas Hylland Erikssens lettvinde pamflett “Kulturterrorismen” følger nå en firehundredsidig bok om omtrent samme emne. Den heter “Jeg, vi... og de andre” og er skrevet av Peter Normann Waage.

Det er umulig for meg å få lest gjennom Waages voluminøse bok før “Folk og Land” må levere sine manuskripter til trykkeriet, men Aftenposten har 28/9 et langt in-

tervju med forfatteren, og det må antas at det er mulig å oppfatte det vesentlige av bokens budskap på grunnlag av det.

Allerede Waages utgangspunkt virkesvært originalt. Hansier nemlig: “Selv har jeg ikke hatt noen spesielt sterke følelser for Norge. Jeg har aldri vært patriot. Jeg har kort og godt ikke skjønt poenget.”

Den siste setningen er mer enn avslørende. Hvordan skal en mann som dette kunne oppbringe den minste forståelse av hva nasjona-

ARBEIDSTJENESTE aktuelt igjen?

Av Hans Olavsén

Det av okkupasjonstidens tiltak som det skrives minst stygge ting om, er arbeidstjenesten. Kanskje er grunnen den at det var Administrasjonsrådet som innførte den, hvilket på ingen måte forhindret at den ble gjennomført som et NS-tiltak. Det var rimelig nok, for arbeidstjenesten var en viktig post på Nasjonal Samlings program, og NS-Ungdommen hadde praktisert sin frivillige arbeidstjeneste helt fra 1934 av.

Arbeidstjenesten var selvfølgelig nyttig rent praktisk. Man drev nybrottsarbeide og utførte oppgaver som det ellers var vanskelig å få satt ut i livet på annet vis. Men den ideologiske hensikt med arbeidstjenesten var at ungdom fra alle lag av samfunnet skulle utføre fysisk anstrengende og praktisk arbeide sammen og derved lære å forstå og verdsette hverandre. Det var en del av arbeidet for å bygge

ned klassemotsetningene i det norske folk.

Klasseskille er kanskje mindre utpregede i dag enn den gang, men i noen grad er de der fremdeles, så denne side av arbeidstjenesten har fremdeles sin betydning. Men hovedargumentet for arbeidstjenesten i dag vil allikevel være at en samfunnstjeneste der man lærer disiplin og å arbeide skikkelig, vil være noe dagens ungdom trenger og vil ha stor nytte av.

Man kan si at den mannlige ungdom gjør sin samfunnstjeneste i og med militærtjenesten, men forsåret befinner seg dessverre under nedbygging. Dessuten var det jo allerede tidligere slik at bare en del av den mannlige ungdommen ble innkalt til slik tjeneste. Videre har vi alle jentene, som sikkert bare vil ha godt av å tilbringe noen tid med en eller annen form for samfunnstjeneste. Mitt forslag er simpelthen at alle jenter og gutter som ikke gjør militærtjeneste, innkalles til noen måneders ar-

beidstjeneste. Det er svært mange samfunnsområder der disse unge på en slik måte vil kunne gjøre seg nyttige.

Et ytterligere moment er at tusener av unge mennesker i dag går arbeidsledige. Det er en tilstand som bryter ned både arbeidsevnen og arbeidslysten. Det ville være langt å foretrekke at disse unge istedenfor å drive i gatene ble beskjeftiget med noe. Kanskje kan det også kombineres med fagopplæring for en del praktiske yrker. Det vil kanskje innvendes at mange unge vil få sin utdanning avbrutt for en tid. Til dette er å si at det trengs noe som avbalanserer all den boklige lærdom som i dag sprøytes inn i dem. De hundretusener som resten av sitt liv skal slite en kontorkrakk og/eller betjene computere og computerdrevne maskiner, har bare godt av å erfare hva det vil si å bli kroppslig trett. Det vil gi dem et mer jordnært syn på mange ting i livet og i samfunnet.

Det omvendte skattesnyteriet

Av Ægir

Da Nygaardsvoldregjeringen i 1935 innførte omsetningsavgiften, protesterte Nasjonal Samling på det heftigste. Vi kalte den “fattigmannsskatten” fordi den ble lagt på det meste som vanlige mennesker trenger for å opprettholde livet. Opprinnelig var omsetningsavgiften på en prosent. I mellomtiden er den tilsvarende avgiften økt til 22 prosent og sluker en vesentlig del av hva vanlige lønnsmottagere har til disposisjon.

Det snakkes og skrives så mye

om at folk snyter på skatten. Det kommer selvfølgelig av at allerede de direkte skattene er alt for høye i dette land. De fleste mennesker finner seg likevel litt brummende i dem. Det skyldes i stor utstrekning det lure statlige trekk at skatten blir trukket fra allerede før lønnen blir utbetalt. Dermed forsvinner den på et vis ut av bildet. Folk betrakter stort sett restutbetalingen som sin egentlige lønn, noe som forøvrig er med på å øke presset på høyere lønn overfor arbeidsgiveren. Det var annerledes den gang man fikk hele lønnen opp

i hånden og selv måtte gå til kassen og betale skatten. Da merket man virkelig på livet hva det var det offentlige krevet en for.

Det store skattesnyteriet er det egentlig staten som driver. Det gjør den ved å pålegge oss alle mulige slags “skjulte” skatter i form av avgifter på alt mulig. Vi har såkalte miljøavgifter, bl.a. på bensin, vi har avgifter på tobakk, alkohol, sjokolade og kosmetikk, ferieturer og kino-besøk, som visstnok alt sammen er ting som staten i sin uhyre

(Forts. side 7)

ENDA EN FALSK PROFET?

lisme er for noe? Det fremgår da også av intervjuet at han ikke engang er i stand til å skille mellom begreper som nasjonalisme, sjåvinisme og imperialism. For Waage er alt dette ett og det samme. Er det ikke mulig for disse intellektuelle “høvdinger” å innse at fedrelandskjærlighet, stolthet over det folk man tilhører og til og med ønsket om å oppfylle en visjon i verden, er fullt legale og moralsk høyverdige holdninger som ikke kan utryddes og heller ikke bør utryddes? Sjåvinisme, troen på at man er andre overlegne på alle måter, er derimot en syk-

domslignende tilstand på linje med f.eks. alkoholisme. Da har stormannsgalskapen gått til hodet på en. Imperialisme har lite, om noe, med nasjonalisme å gjøre. Det er misbruk av makt, ikke minst økonomisk makt.

Meget avslørende er Waages forferdelse over følgende uttalelse av den franske nasjonalist-leder Jean-Marie Le Pen: “Jeg foretrekker mine døtre fremfor mine nieser, mine nieser fremfor mine kusiner, mine kusiner fremfor mine naboer, mine naboer fremfor mine landsmenn og mine landsmenn fremfor utledninger.

Hva er galt i det?”

Når noen kan forskrekkes av slikt, må det være noe som klikker fullstendig. Dette er jo nøyaktig hva alle alminnelige og normale mennesker føler. Med et enkelt ord kalles det *tilhørig-hetsfølelse*, hvilket er den vesentlige bestanddel av all sunn nasjonalisme.

Det forskrekker ellers Waage at Herodot i sin tid var inne på omtrent det samme som Le Pen.

Hvis Waages bok ved nærmere ettersyn viser seg å være like tøvette som intervjuet, akter jeg ikke å bruke tid, krefter og penger på den. I motsatt fall skal jeg komme tilbake med ytterligere kommentarer.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Tirsdag og onsdag kl. 11-15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO.

Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF. 22 19 06 71.

<<FOLK og LAND>> - Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo